ESME ŞAHİN

Derleyen: Doğan Kaya
Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, 09.04.2007,
(Şarkışla'lı Bir Aile, Başlık: Esme Şahin) Makale No: 1276

Hayatı

1914 yılında Şarkışla'nın merkez köylerinden olan Hüyük'te doğmuştur. Ahmet Ağa ile Gülfiraz Hanım'ın kızıdır. Eğlenceye, zevk ü sefaya düşkün olan babası Ahmed'in başından çok evlilik geçmiş ve eşlerinin sayısını dörtten aşağıya düşürmemiştir. Yeni bir hanım aldığında öncekilerden birisini talak-ı selase ile boşamıştır. Gülfiraz Hanım'ın Ahmet Ağa'dan üç kızı olmuştur; Esme, Iraziye ve Naciye. Ahmet Ağa, eve yeni bir hanım getirince Gülfiraz'ı boşamıştır. Gülfiraz, o köyde altı sene daha kaldıktan sonra, birisiyle evlenip başka köye gitmiştir.

Esme ve kardeşleri analık elinde büyümüş, hep itilip kakılmış, eziyet ve çile ile büyümüşlerdir. Her hangi bir tahsil de görememişlerdir. Evlilik çağına gelince, babası Esme'yi aynı köyden Bekir isminde biriyle nişanlamıştır. Nişanın 5,5 yıl sürmesi, evdeki baskılar üzerine Esme, Bekir'e kaçmaktan başka çare bulamamıştır. İki yıl evlilikten sonra Bekir askere gitmiş ve 4 yıl askerlikten sonra terhis olmuştur. Askerden döndükten 6 ay sonra de vefat etmiştir. Esme'nin bu evlilikten Hasan Hüseyin Şahin adından bir oğlu olmuştur. Yurt dışında işçi olarak çalışan Hasan Hüseyin Şahin de annesi gibi şiirler yazmaktadır. Eşi öldükten sonra, Esme'yi, kaynı olan Memiş almıştır. Esme, -her ne kadar zoruna gitse de- kabul etmekten başka çaresi olmadığından bu evliliğe rıza göstermiştir. Bu evlilik Memiş Şahin'in 1978'de ölümüne kadar sürmüştür. Esme'nin bu evlilikten de Adviye ve Abdülkadir adında iki çocuğu olmuştur. Oğlu Abdülkadir de şairdir. 1979'da Danimarka'ya gitmiş, 9 ay kalmıştır. 1998'de de Hac görevini yerine getirmiştir. Kızı Adviye Özertürk'ün yanında kalan Esme'nin gözleri, hassasiyetini yitirdiğinden az görmektedir.

Şiirlerinde mahlas kullanmayan Esme Şahin, aynı zamanda koşma tipi şiirlerinin dışında müstakil dörtlüklerle daha ziyade *aaba* yahut *abcb* kafiye düzeninde ağıtlar da söylemektedir.

Anaya Hasret

Annesinden ayrıldıktan sonra yazmıştır.

Kara yazı şu karalı başımda
Ayırdılar zemherinin kışında
Gündüz hayalimde gece düşümde
Arzumanım kaldı-gitti anada

Beyazıt'a vardım kapın görünür
Nerde ana görsem gönlüm yerinir
Bize eden yılan gibi sürünür
Arzumanım kaldı-gitti anada

Temmuz ayı geldi ekin biçilir
Derdim bir ikene bini açılır
Nasızlar boynu eğri seçilir
Arzumanım kaldı-gitti anada

Hüyük'ün ovası bir büyük yazı
Yüreğimden gitmez bir ince sızı
Mevlâ'nın aşkına ayırman bizi
Arzumanım kaldı-gitti anada

Kapımızın önü güneşe bakar
Anasızlık benim bağrımı yakar
El sözünü bilmez başıma kalkar
Arzumanım kaldı-gitti anada

Çifte imiş şu evliğin bacası
Pek zor geçti ayrılığın gecesi
Düşman imiş şu Döllük'ün hocası
Arzumanım kaldı-gitti anada

İneği gelmiş de acı bağırır
Elin bir çift sözü beni doyurur
Anam olsa "Yavrum!" ile buyurur
Arzumanım kaldı-gitti anada

Haydar’a Ağıt

Esme’nin kardeşi Haydar, kan davası yüzünden öldürülür. O da acısını şöyle dile getirir:

Kardeşime işlik diktim
Hayırl’olsun diye diye
İt düşmanlar öldürmüşler
Doğrayıp da kıya kıya

Kara potin ayağında
Yatıyor suyun içinde
Koştum yanına vardım ki
Haydar al kanlar içinde

Neresine neresine
Açtım baktım yarasına
Kötü Kirkil kürek vurmuş
Çatık kaşın arasına

Gelin de iğde çiçeği
Kardeş yiğitler koçağı
Düşmana karşı verince
Eline çalmış bıçağı

İşliğin aldım eline
On yedi yerinden delik
Düşman bıçağı sokunca
Can evinden çıkmış soluk

Gelin çıkarmış börkünü
Neden giyinmez kürkünü
Öldü demen kardeşime
Gelir silkini silkini

Mezara geldim mezara
Eşin seni arzuluyor
Malum olsun aslan kardaş
Gazeteler basılıyor

Peçe ipekte çitili
Yaralar tutmaz fitili
Sana derim Eley Hatun
Kardaşın yok bir sitili

Oda da yanar ışığı
Gelin kıralım beşiği
Köyümüzde yiğit çok ya
Kardaş köyün yakışığı

Bekir’e Ağıt

Esme Şahin kaybettiği ilk eşi Bekir için şunları söyler:

Odanın dört yanı baca
Yatamadım uzun gece
Şu eşimi yuyan hoca
Baba yiğit der mi ola

Odasına çul dokudum
Nakışını koya koya
Ben de askerden getirdim
Günlerini saya saya

Tepedeki ince tarla
Eşim sürdü döne döne
Ben de böyle öleceğim
Arkan sıra yana yana

Kurbanlar olayım anam
Kız ananın yazısına
Eller öksüz der mi ola
Şu eşimin kuzusuna

Yeleği işliğe taktım
Saatı cebine soktum
Böyle ölüm gördünüz mü
Haksız azap gibi çıktım

Yıldırımda yüce mezar
Gidip onu açacağım
Eller bana geçim vermez
Ben oraya göçeceğim

Anne ve Çocuklarına Ağıt

Esme’nin bacısının damadı cinnet geçirip 10 aylık çocuğuyla eşini öldürür. Bu acıya dayanamaz ve şunları söyler:

Kayseri’den gelen tabut
Amcaların meleşiyor
Teneşire yatırmışlar
Kaş kirpiğe dolaşıyor

Resmini aldım elime
Gelinlik tacı başında
Buna ölüm yakışır mı
Daha on dokuz yaşında

Mezarı şehit mezarı
Selma kız dünya güzeli
Bebeğini vurur iken
Üstünde kalmış nazarı

Evleri mezara yakın
Yel eser de gelir kokun
Bebeğin de yıkanırken
Ağzından çıkardık lokum

Evlerinin önü avlu
Deli imiş elin oğlu
Ben Halefe soracağım
Neden vurdu gelin seni

Kayseri’den geldi göçü
Tabakta duruyor saçı
Ben Halefe soracağım
Ne imiş gelinin suçu

Düşümde gördüm düşümde
Çifte tabut allanıyor
Eşi adamı vurur mu
Kazalarda söyleniyor

Kayserinin yolu taşlı
Selma kızın gözü yaşlı
Böyle ölüm görülmüş mü
Yedi yerde işi başlı

Kayserinin içi çarşı
Selam gelin gezdi m’ola
Eşi silah doldururken
Öleceğini sezdi m’ola

Evlerinin önü pınar
Akar bulanı bulanı
Bizde bir gelin yitirdik
Kaldık dolanı dolanı

Evlerinin önü bahçe
Çiçek açmış ağca ağca
İnsan eşini vurur mu
Sütlerini saça saça

Elbiseler dürüm dürüm
Hiç mi giymemiş bu gelin
Kadanız alıyım eller
Yakışır mı böyle ölüm

Sılaya Özlem

Gurbetteyken evine duyduğu özlemi şöyle dile getirir:

Kapısına dikme diktim
Sulayıp da yetireyim
Değmen yavrularım bana
Ben evimde oturayım

Gurbetin kuşları öter
Sesini sesime katar
Sıladaki küçük evim
Gurbette gözümde tüter

Sana derim Kadir sana
Çok salladım beşiğini
Ben evime gideceğim
Öpeceğim eşiğini

Derleyen: Dr. Doğan Kaya, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, 09.04.2007, (Şarkışla'lı Bir Aile, Başlık: Esme Şahin) Makale No: 1276 (Hayatı ve Bazı Ağıtları)